

Saul Landau intervjuar Gerardo Hernández

Saul Landau – som tillsammans Jack Willis är i färd med att göra en film om fallet med DE FEM – gjorde den 1 april i år en telefonintervju med Gerardo Hernández (en av ”de 5 kubanerna”, dömd till livstids fängelse i USA). Här följer en översättning av den av Landau själv gjorda utskriften.

Saul Landau: Vilket var ert uppdrag, och vilken var bakgrunden?

Gerardo Hernández: I USA, och särskilt i Florida, har många grupper planerat terroraktioner mot Kuba, aktioner som utgått därifrån. Vi samlade information om Alpha 66, Comandos F4, Cuban American National Foundation och Brothers to the Rescue. Det har gått många år, och jag hoppas att jag inte missar något. Jag tror att det främst var de här grupperna som vi arbetade mot (infiltrerade).

Landau: Vad kom ni fram till genom er infiltrering?

Hernández: Det första som slog mig var hur de här grupperna kunde verka under straffrihet. De bröt mot USA:s lagar, till exempel The Neutrality Acts (från 1790-talet), en lag som säger att ingen organisation kan bedriva terrorism, mot något annat land, från USA:s territorium.

Vad gäller Alpha 66, så använde de snabba båtar och besköt mål längs Kubas kust. När de återvände till Miami höll de presskonferenser och berättade öppet om vad de gjort.

Och om någon då skulle utbrista: ”Hallå, är inte detta ett brott mot neutralitetslagarna”, så blev svaret: ”Egentligen inte, för först begav vi oss till någon av de karibiska öarna, och därefter till Kuba. Så i teknisk mening kom vi inte till Kuba från USA”. Sådant här gjorde de öppet, och ingen myndighet i USA ingrep.

Landau: Vilka år handlar det om?

Hernández: Det här har pågått sedan 1959. Själv engagerades jag mot det under 1990-talet. Jag sitter nu fängslad i Victorville (Kalifornien), och just här i trakten, jag tror det var 2005, arresterades en kuban som hade en arsenal av alla slags vapen i sitt hus. Hans första kommentar var: ”Ja, jag är medlem i Alpha 66, och de här vapnen är avsedda för kampen för frihet på Kuba”. Så försvarade han sig.

Landau: Var ni alla fem, *The Cuban Five*, rekryterade som frivilliga? Hur förbereder man sig för att infiltrera fientliga grupper i ett fientligt land; för att sedan kunna framstå som fiender till ert land, och vänner till ert lands fiender?

Hernández: Ja, vi var alla frivilliga. I mitt fall, så var jag inte militär. Jag hade studerat till diplomat. Under sex år studerade internationella och politiska relationer, och tog min examen. Därefter begav jag mig till Angola, som frivillig deltagare i det internationalistiska uppdraget där. Och det verkar som att jag under min tid i Angola uppmärksammades av Kubas under rättelsetjänst. När jag kom hem kontaktade de mig. De sa: ”Vi vet att du studerat för att bli diplomat, men som du vet så befinner sig ju vårt land i en speciell situation; de här terroristgrupperna kommer från Florida för att begå alla slag av kriminella angrepp, och vi behöver folk för uppgiften att motverka detta.”

Jag kunde ha sagt. ”Nej, jag studerade diplomati och jag vill verka som diplomat”. Men kubaner som växt upp under de senaste 50 åren vet att vårt land hela tiden varit utsatt för något som kan sägas ha varit en krigisk belägring. På Kuba är det så att de som inte personligen känner offer för terrorismen, de känner åtminstone till den. Som till exempel planet som exploderade över Barbados där 73 människor dog (oktober 1976). Och vem känner inte till bomben (1997) som dödade Fabio di Celmo (en italiensk turist och gäst på hotellet Copa-

cabana i Havanna; bomben detonerades av en salvadoran som berättat att han var hyrd av Luis Posada)? För att bara nämna dessa fall. Och fallet då de, kontrarevolutionärerna, satte eld på en tank med gas, vid en förskola. Dessa händelser finns i kubanernas medvetande. Så jag sa till officerarna från underrättelsetjänsten: ”Ja, jag är beredd att fullgöra detta uppdrag.”

Landau: Hur lyckades ni infiltrera de här grupperna? Hur lyckades ni övertyga dem, till exempel personer som José Basulto (ledare för Brothers to the Rescue)?

Hernández: För kubaner i det här landet är villkoren speciella. Kubaner i USA har enorma privilegier, sådana som andra, från andra länder, inte har. När kubaner anländer hit, på det ena eller andra sättet, också med falska pass, behöver de bara säga: ”Jag har kommit för att söka friheten”. Och direkt förser USA:s myndigheter dem med alla dokument som de behöver. Så, vad gäller Basulto, till exempel, hade en av våra kamrater ”stulit” ett kubanskt flygplan. René (René González, en av de FEM) flög planet hit, och, så som det brukar vara, mottogs han som en hjälte. Han fick en massa uppmärksamhet, och han anslöt sig senare till Brothers to the Rescue. Hans uppgift var att samla information om denna organisation.

Så, som svar på din fråga, så kan jag säga att när vi utförde vår infiltration så utnyttjade vi just de privilegier som kubaner åtnjuter, när de anländer hit. Privilegier som erbjuds också flygplanskapare och sådana som riktat sitt vapen mot en pilots huvud.

Ett exempel: Leonel Matias, (1994 kapade han en båt på Kuba och dödade en marinofficer) som dödade en person på en båt, anlände hit med båten, med sitt vapen – och kroppen av den dödade hittades också. Och trots detta så blev det inga rättsliga följder för honom här i USA. De här människorna straffriförklarar med automatik. Så, genom att använda oss av dessa slags privilegier kunde vi, till en viss nivå, infiltrera de här organisationerna.

När jag nämner Brothers to the Rescue, kanske några tänker: ”Det är ju en humanitär organisation, som räddade människor som färdades på flottor (rafters)”. Nu var det så att när de begränsade sin aktivitet till att rädda människor på flottor, hade de inga problem med de kubanska myndigheterna. Dock, vad folk ibland glömmer är att José Basulto, organisationens ledare, har en lång meritlista ... Han tränades av CIA, och under 1960-talet infiltrerade han Kuba. 1962 kom han till Kuba i en snabb båt och avfyrade granater mot kusten, bland annat mot ett hotell. Men inte ens Basulto, med sin väl kända historia, hade några problem så länge han begränsade sig till att rädda människor på flottor (rafters, balseros). Dock, 1995 ingick USA och Kuba ett migrationsavtal som bland annat innebar att i fortsättningen skulle migranter som plockades upp på havet inte föras till USA utan återbördas till Kuba. Följden blev att folk slutade stödja Basulto och hans organisation ekonomiskt. Man sa: ”Varför ge pengar till Basultos organisation? När han tillkallar kustbevakningen, så blir ju följden att den bara återför dessa balseros till Kuba!”

Så när Basulto såg att hans affärer var i fara, då inledde han (1995) de där kränkningarna av det kubanska luftrummet, Som ett sätt att få folk att fortsätta donera pengar. Vi lade fram detta under rättegången. Om nu medierna inte velat ägna detta mycket uppmärksamhet ... tja, de vill helt enkelt inte röra vid det. Det ligger inte i deras intresse. Jag talar om bolagsmedierna. Dokumenten finns, som visar att Basulto och Brothers to the Rescue provade ut egna vapenkonstruktioner med syftet att använda dem mot Kuba.

När Basulto vittnade vid vår rättegång (2001), så frågade vår advokat vad han avsåg att göra med alla dessa vapen. Det finns i rättegångsprotokollet, allt det där, men ingen verkar vilja ge det uppmärksamhet. Man fortsätter att tala om Brothers to the Rescue som om det handlade om en humanitär organisation. Man bortser från det som handlar om terrorism; liksom man bortser från att FBI också infiltrerat denna organisation. FBI hade en källa inom organisation,

som gav dem information om vad som pågick. Varför skulle FBI infiltrera en humanitär organisation?

Saul Landau: Träffade du personligen någon av dessa, terrorister, som du kallar dem?

Gerardo Hernández: Nej. Jag såg några av dem. Men jag hade ingen kontakt med dem.

Några av oss (De Fem) anklagades för att vara illegala agenter. Jag själv hade en falsk identitet – Manuel Viramontez. Jag sammanställde information som de andra agenterna gav mig, de som verkade med sina riktiga identiteter. Som René González. Han behöll sitt eget namn. Han stal ett flygplan på Kuba. En sådan person kan räkna med att få förtroende inom en organisation här. Och kan komma den in på livet. Detta gällde inte mig. Jag hade inte ens en historia av det slaget. Min uppgift var att sammanställa informationen som de andra gav mig, och att sända den till Kuba.

Landau: Och under dagarna arbetade du som tecknare?

Hernández: Jag verkade som frilansare. Det var i alla fall min historia (täckmantel). Jag gjorde en del illustrationer åt en tidning. Men det handlade bara om att hålla en fasad.

Landau: Så du ledde alltså dem som infiltrerat våldsinriktade grupper? Förklara hur du gjorde detta.

Hernández: Det är väl knappast lämpligt att ge för mycket detaljer, eller hur? Men rättegångsdokumentet visar att vi hade agenter inom dessa (terroristiska) organisationer. Deras uppdrag var att skydda Kuba genom att skaffa en massa information rörande organisationernas terrorplaner.

Ett exempel: René ansluter sig till Brothers to the Rescue. Och han hör Basulto kommentera att de har ett vapen som är klart för testning i träskområdet Everglades. De skjuter med det, och det fungerar. Varpå de försöker bestämma ett mål på Kuba, för vapnet. Nå, jag uppmärksammas på detta, genom våra etablerade kommunikationssätt, till exempel genom en så kallad ”beeper”. Jag ringer honom, och med kodat språk så arrangerar vi ett möte. Under iakttagande av de mått och steg säkerheten kräver träffas vi, och han berättar för mig om testningen av det där vapnet.

Eller, ett annat exempel: Alpha 66 planerar en expedition med syftet att avfyra vapen mot den kubanska kusten eller att placera en bomb på i ett plan fullt med turister, under flygning från Centralamerika till Kuba. Jag hittar inte på det här. Jag skulle ha uppmanat dem att finna ut mer, under undvikande av onödiga risker. Sedan sände jag denna information till Kuba och Kuba skulle svara och säga till mig att göra det eller det, och söka information på det eller det sättet. Ja, så såg mitt jobb ut.

Landau: Beskriv vad som hände den där dagen som FBI arresterade dig.

Hernández: Det var en lördag (den 12 september 1998). Jag låg och sov. Klockan var närmare sex. Jag bodde i en liten enrummare. Sängen stod nära ytterdörren. Jag kommer ihåg att jag, fortfarande i sömnen, hörde hur någon försökte få upp låset. Så hörde jag ett brak, när de slog in dörren. Det var ett så kallat SWAT team. Nu satt jag upp i sängen och såg mig omringad av folk med maskingevär och hjälmar och allt sånt där som du kan se på bio. De arresterade mig, satte på mig handklovar och tittade mig i munnen. Jag gissar att de sett en del James-Bond-filmer och kanske trodde att jag hade en cyanidkapsel i munnen. Så de kollade väl för att försäkra sig om att jag inte skulle kunna förgifta mig. Jag frågade dem om varför de arresterade mig. De svarade mig: ”Du vet varför”. Så satte de mig i en bil och körde mig till huvudkontoret för FBI i södra Florida, 163:e Avenyn, där i Miami. Och där började förhören.

Vi placerades i olika lokaler, var och en av oss. De satte på mig handklovar, fästade i väggen. Och började förhöra mig. Jag hade ”äran” att få besök av Hector Pesquera, som kom för att titta till mig. Han var chefen för FBI:s avdelning i Florida, och puertorican. Och min antagna identitet, Manuel Viramontez, var puertorican, också. Jag sa till honom att jag var från Puerto Rico, och så började han ställa en massa frågor om Puerto Rico. En massa olika slags frågor. Om vem som var guvernör det eller det året. Var jag bott. Vilken buss jag hade tagit för att komma till skolan. Och när han såg att jag kunde besvara alla de där frågorna, så blev han rejält upprörd. Han slog knytnäven i bordet och sa: ”Jag vet att du är kuban och du kommer att ruttna i fängelse, för Kuba kommer inte att bistå dig på något sätt”.

Därpå, och det gällde inte specifikt honom, började de andra som deltog i förhöret med olika trix. De sa till mig: ”Du vet hur den här branschen fungerar. Du vet att du är en illegal agent. Du vet vad som står i boken, att Kuba aldrig kommer att erkänna att de skickat hit dig med ett förfalskat pass. De kommer aldrig att kännas vid dig, så du kommer att lämnas att ruttna i fängelse. Det bästa du kan göra är att samarbeta med oss, och vi kan erbjuda dig allt du begär. Vi ger dig en ny identitet, och förser dig med ett nytt bankkonto.” De försökte få mig att snacka skit om de andra. Och de sa: ”Här är telefonen. Ring ditt konsulat.” Strategier som syftade till att få mig att vackla. Det här hände oss alla fem. Senare tog de oss till häktet, Center of Federal Detention, och satte oss i isolering där (i ”the hole”).

Landau: För hur lång tid?

Hernández: 17 månader. De första fem var hårda för oss 5, förstås. De av oss som hade falsk identitet hade ingen vi kunde skriva till; och ingen skrev till oss; ingen hade vi som vi kunde ringa till. Ibland tilläts vi att telefonera. Vakterna öppnade den lilla luckan i dörren, och ställde telefonen där. ”Ska du inte ringa till någon? Din familj i Puerto Rico?”

”Nej”, svarade jag, ”jag ska inte ringa.”

”Men varför?” låtsades de undra. Det handlade om grymhet, för de visste att jag inte var puertorican. Ja, de där månaderna var svåra.

Landau: Beskriv ”the hole”.

Hernández: Det är lokaliteter som finns i alla fängelser. Där placeras fängslade av disciplinära skäl; eller av skyddsskäl, om de inte kan vara tillsammans med de andra fängslade. I Miami låg dessa celler på tolfte våningen. Cellerna är avsedda för två personer, men vi var ensamma i våra, isolerade under de första sex månaderna – utan någon kontakt. Senare tog våra advokater initiativ utifrån lagen, så vi kunde träffas parvis. Under de första sex månaderna i isoleringscellerna hade vi en dusch i cellen som vi kunde använda när som helst. Men när man använde den blev allt i cellen vått. 23 timmar om dygnet tillbringas du i cellen. Åt rekreation är en timme avsatt. I Miami betydde det att man fick gå till en något större cell, med en glugg genom vilken man kunde få en skymt av himlen. Du kunde se om det var dag eller natt, och dra i dig lite frisk luft. Det där var vad de kallade ”rekreation”. Men ofta avböjde vi, för det tog sådan tid med påsättning av handbojor, kroppsvisitering, undersökning av cellen och forslandet fram och tillbaks. Ibland satte de oss all i den där cellen, och då kunde vi prata under den där timmen. Regimen var strikt. Fängslade som begick disciplinbrott straffades. Där satt vi 23, ibland 24, timmar varje dag; inom fyra trånga väggar, med ingenting att göra. För en människa är detta mycket svårt. Och många klarade det inte. Man kunde se dem börja förlora förståndet, och börja skrika.

Landau: Gjorde du något klandervärt?

Hernández: Nej, vi sändes dit redan från början. De sa att det var för att skydda oss från de andra häktade. Men enligt min mening handlade det mer om att försöka bryta ner oss.

Eftersom skrämset inte funkade så tänkte de väl: ”Nå, låt oss isolera dem under några månader, så kanske de skiftar sätt att se på saken”.

Det enda man fick läsa var bibeln. Och då var man tvungen att ansöka till en präst om att få göra detta. Jag gjorde en ansökan, så jag skulle få något att läsa. När de gav mig bibeln – jag vet inte om det är en tillfällighet eller inte – så fanns det några kort instuckna, bland annat ett med telefonnumret till FBI. Utifall jag hade glömt, eller hur? Som om: ”Nå, den här kommunistkillen frågar efter Bibeln ... han måste vara på väg att mjukna.”

Så tror jag att de tänkte, eller planerade.

Saul Landau: Sedan skickades du till fängelset i Lompoc (Kalifornien)

Gerardo Hernández: Ja, vi hade en juridisk strid för att komma ut ur ”the hole”, för att placeras bland de andra fångarna. Så kom rättegången, och efter den placerades vi på nytt i ”the hole”. Därpå, efter det att straffen utmätts, så skickades vi iväg till olika fängelser. Jag sädes till Lompoc 2003, och hamnade där i ”the box”. Detta hände oss alla 5, samma dag. Fortfarande är det höljt i dunkel varför detta skedde, eller vem som gav ordern. Lompoc är ett mycket gammalt fängelse, och förutom ”the hole” – dit de skickar sådana som attackerar vakterna eller sätter eld på madrasser – finns – för dem som bedöms som omöjliga att korrigera – ”the box”, som låg i källarplanet under ”the hole”; tio celler med dubbla dörrar. De placerade mig där, i mina underkläder och barfota, under en månad. Jag visste inte om det var dag eller natt, för man hölls inlåst dygnets alla 24 timmar. Där fanns ingen timme för rekreation eller någonting. Från en läcka droppade avloppsvatten från cellen våningen ovanför. Varje gång personer där spolade sin toalett rann det smutsigt vatten ner för väggen i min cell.

Jag påtalade hälsoriskerna. Men de hade planerat att hålla oss isolerade på detta sätt under ett års tid, som en ”speciell administrativ åtgärd”. De hade varnat mig och sagt att jag inte skulle få ha några kontakter, ingenting. För att upprätta kommunikation med min advokat var jag tvungen att först lämna in ett brev. Jag tillverkade ett kuvert av en pappersbit, och förseglade det med tandkräm. Ingenting att läsa, ingenting att skriva med, ingenting! Det var en rejält jobbig månad. De (fängelseledningarna) sa oss att vi skulle hållas så i ett år, och när ett år gick mot sitt slut så skulle de pröva vårt fall; vilket betydde att vi skulle kunna bli kvarhållna i ”the box” hur länge som helst. När vakterna planerade att ta mig till ett badrum var det tre eller fyra som satte på mig handklovar. De andra cellerna hade sin yttre dörr öppen. Den inre dörren hade ett galler. Den yttre järndörren isolerade fången totalt. Den hölls öppen till de andra cellerna, så fångarna inte skulle bli helgalna. Men min var alltid stängd. När de tog mig till duschen, stängdes de andras dörrar, så att ingen av dem ens skulle kunna se mig – för en av reglerna var att jag inte fick ha kontakt med någon. Jag hölls där en månad, utan att veta om det var dag eller natt, med skitvatten rinnande utefter väggen, barfota, med lyset på 24 timmar om dygnet; lyssnande till skrik från andra celler, från några som brutit ihop mentalt. En dag, det var en torsdag, presenterade några papper som jag skulle signera. Det handlade om att jag skulle stanna där ett år. Följande tisdag togs jag – utan förklaring, precis som när jag placerades där – ut från ”the box”. Vi fick sedan veta att många utanför fängelserna hade protesterat. Kongressmedlemmar hade ställt frågor om oss.

Landau: Vad anfördes som anledning till att du kastades i ”the box”?

Hernández: Anledning? Ingen. Vaktbefälet som förde mig dit frågade mig: ”Varför ska du till hålet?” Jag svarade: ”Och det ska du fråga mig? Du borde informera mig om varför.” När jag sedan frågade sa de: ”Order uppifrån.” Det råkade vara så att det här skedde en månad innan vi skulle presentera våra överklaganden till appellationsdomstolen, när vi som mest behövde kontakt med våra advokater. Vi (De Fem) skickades genom någon mystisk tillfällighet till hålet just då vi förberedde våra överklaganden.

Hur jag stod ut? Vi var väldigt medvetna om det breda stöd vi hade från människor utanför, som krävde rättvisa för oss. Det påverkade oss verkligen. Vi visste att Kuba protesterade, men att också vänner från runt om i världen, också i det här landet, på all sätt verkade för att få oss fria. Vi kom ut från hålet, till slut. Protester hade förekommit i många länder, och framför fängelsemyndigheten Bureau of Prisons. Sådana aktioner ger oss verkligen styrka och hopp. Och du vet att du inte kan svika dina kamrater ... människor som inte sviker dig. Så tillbringar hela dagarna med tankar som: ”Ingenting kan hända mig här inne, jag kan inte få en panikattack, ett nervöst sammanbrott, jag kan inte vika mig, inte ens det minsta, för alltför många därute skulle bli bestörta över mig.” Sådant skänker styrka.

Landau: Tänkte du på din familj?

Hernández: USA:s myndigheter har inte gett henne (Adriana Pérez, Gerardos fru) ett visum för att besöka mig ... under tio år. Att neka mig träffa min fru är en del i processen; förhören, uppmaningarna att begå förräderi, månader av isolering. Men FBI:s eller administrationens planer fungerade inte. Till en början tänkte de: ”Arresterade där Castro-agenterna, hota dem och de kommer att kräla, för det här är det rikaste och bästa landet i världen; Kuba är ett fattigt land, en diktatur ...” Under de senaste 50 åren har de sagt till amerikanerna: ”Kuba är ett helvete ... men du får inte åka dit för att se själv.”

Amerikanerna är fria att göra en massa saker, men inte att resa 15 mil för att besöka det där landet, och kontrollera regeringens påståenden. De planerade för att få De Fem att byta sida, att sätta upp en fantastisk propagandashow; vi skulle fördöma allt de ville att vi skulle fördöma, ta avstånd från revolutionen; så som de gör med avhoppade idrottsmän och musiker. Allt de behöver säga är ”Jag kom hit för jag sökte friheten.” Regeringen här pressar ut ett maximum ur dem, därefter lämnas de åt glömskan. Så såg planen för oss ut, ungefär. Men den funkade inte. Som bestraffning ville de göra livet så svårt som möjligt, för oss. Under tio år. Fångar får använda e-mejl. Men jag får det inte. Jag får inte ens skicka e-mejl till min fru.

Landau: Vad hade Kuba gjort mot USA, som lett till 50 år av bestraffning?

Hernández: Kubas främsta ”brott”: Dess önskan att vara en suverän och oberoende nation. Historien går mer än 50 år tillbaka i tiden. Kuba var på väg att segra i kriget för oberoende, mot Spanien (1895-98). I den situationen sa USA: ”Det här är inte bra för oss!” Plötsligt, och under mystiska omständigheter, exploderade USS Maine (i Havannas hamn), förevändningen för USA:s intervention för att besegra Spanien. Sedan placerade de det så kallade Platt-tillägget (som bland annat gav USA rätt att intervensera) i Kubas konstitution.

Och ändå längre tillbaks: Kuba, den mogna frukten, skulle falla i händerna på USA; Kuba tillhör USA:s bakgård. Denna lilla ö lider av olyckan att befinna sig bara 15 mil från det mäktigaste landet i världen. Kuba vägrar att vara USA:s spa och bordell, som på den gamla goda tiden då USA-flottister urinerade på statyn av José Martí. Den tiden lever i kubanernas minne. Kubas värsta brott är att vara fritt och suveränt ... att USA:s ambassadör inte kan diktera som han gjorde under ett halvt århundrade. Kom ihåg att de (USA-bolagen) ägde kasinona, industrierna, den bästa jorden; de ägde praktiskt taget hela landet. Detta tog slut 1959; något som de inte kan förlåta oss.

Landau: Du bestraffas som en symbol för ”bristande respekt”?

Hernández: Ja, men det finns också en annan fundamental ingrediens, enligt min mening. FBI befanns sig i en obekväm situation, för det hade blivit känt att man hade infiltrerat Brothers to the Rescue. Man hade använt Juan Pablo Roque (en annan kubansk agent). Han var deras agent. De betalade honom för att ge dem information. När detta kom ut, hamnade FBI i dålig dager bland högerextremisterna Miami. FBI såg sig om efter en syndabock, så de kunde säga: ”Vi nöjde de här fem skyldiga.”

Landau: Vad hoppades Brothers to the Rescue uppnå genom rättegången mot er?

Hernández: I första hand ekonomisk vinning. Några av dem har legitima politiska åsikter och är patrioter på sitt egna sätt, men många är engagerade av ekonomiska skäl. Anti-Castro-branschen är en mångmiljon-industri. Under 50 år har människor försörjt sig genom den; radiokommentatorer och ledare för 3500 organisationerna som suger åt sig pengar för att ”uppnå frihet för Kuba”; eller samla donationer från äldre människor för att köpa vapen för ”Kubas befrielse”. Det föll inte Basulto in att flyga in över kubanskt luftrum så länge folk gav honom pengar för att patrullera vattnen utanför Florida. Han köpte några små plan för de där pengarna. När folk sluta skänka pengar ... varför skulle de ge pengar om kustbevakningen ändå sände tillbaka människor på flottor till Kuba ... så började Basulto funder: ”Jag får ta och hitta på något annat.” Så började han med inflygningar över Kuba ... för att upprätthålla penningströmmen.

Dessutom, det är min åsikt, ville kanske Basulto, som är intelligent, provocera fram en allvarlig konflikt. De drömmer om dagen då US Army ska svepa bort de där revolutionärerna från planetens yta. Ur askan vill de bygga sitt Kuba; det Kuba de hade före revolutionen. Vad de själva inte mäktat med ska US Army göra åt dem. Det är därför de kallar invasionen i Grisbukten för ett ”förräderi”. De trodde att US Army skulle backa upp dem vid Grisbukten. Enligt deras mening förråddes de av Kennedy. Så, jag tvivlar inte på att Basulto försökte skapa en internationell konflikt. Det hade ingen betydelse hur många kubaner eller unga amerikaner som skulle mista livet. Allt som betydde något var att de skulle få sitt land tillbaka, det de menar är deras land.

Landau: I Miami fanns ett rykte som sa att Basulto var kubansk agent. Allt han företog sig slutade i misslyckanden och katastrof.

Hernández: Det sista är sant, men det första ... jag betvivlar det. Det är bedrövt att liv gick till spillo (vid nedskjutningen av Basultos plan i februari 1996), men jag försäkrar dig att Kuba gjorde allt för att förhindra det. De sände 16 diplomatiska noter genom officiella kanaler, med uppmaningar till USA att inte låta BTR flyga in i kubanskt luftrum.

Saul Landau: Vad gjorde du i Afrika, i Angola?

Gerardo Hernández: Jag tjänstgjorde som andra-befäl i en spaningspluton. Först fick vi en grundutbildning. Sedan anslöts vi till olika förband, i olika delar av Angola. Jag placerades i Cabinda, i Tionde Pansarbrigadens elfte grupp. Vår löjtnant lämnade gruppen, så jag blev plutonchef under perioden fram till det att hans ersättare anlände. Vår uppgift var att rekognosera en del av norra Angola, mycket nära gränsen till Kongo, ett område med blandning av djungel och öken. För att skydda våra trupper spanade vi i de omgivande områdena; för att upptäcka eventuella tecken på fientlig närvaro. Vi undersökte vägarna som användes för transporter till vår enhet.

Till exempel, vi använde en brunn för enhetens vattenförsörjning, och våra lastbilar trafikerade vägen dit. För att hindra att fienden från att lägga ut minor, patrullerade vi vägen för att lokalisera minor.

Jag var där från 1989 till 1990. I pressen har det stått att jag gjorde stridsuppdrag. Det är stor skillnad mellan stridsuppdrag (misión combativa) och aktiv strid (acción combativa). Spaningsplutonen fullgjorde sitt uppdrag utan att hamna i strid. Vi genomförde 64 stridsuppdrag, men jag blev aldrig indragen i någon strid. Trots att det handlade om slutfasen av det kubanska samarbetet med Angola så hade jag kamrater som råkade ut för fientliga minor.

Landau: Kan du säga något om hur det var att leva i Miami? Hur var det, i jämförelse med Havanna?

Hernández: Jag kommer från Havanna, från ett område mellan La Guinera och Vieja Linda. Skillnaderna är så många. Det första som nu dyker upp i minnet är de materiella skillnaderna. Men det som först slog mig var inte det materiella. Till exempel är det så att på Kuba lever folk med dörren öppen för grannarna, och man är bekant med praktiskt taget alla i området. Barnen kan vara ute och leka klockan åtta på kvällen. Det är bara att ropa in dem när det är dags att äta eller duscha. Man lever med vetskapen att ingen kommer att sälja knark till ungarna, eller kidnappa dem. I mitt hyreshus i Miami kände jag några av grannarna. Jag bodde där i flera år. Men folk har sina dörrar låsta. Boendemiljön är så olik. På Kuba är det så att ser du några föräldrar med ett barn, och även om du inte känner föräldrarna, så säger du: ”O, vilket vackert barn!” Och du klappar det på huvudet och lyfter upp det ... och detta är normalt. Men icke här. Du måste vara verkligen försiktig i sådana sammanhang här. Dessutom, i Miami finns särskilda bostadsområden där de flesta tillhör en särskild folkgrupp. Och folk säger till en: ”Var försiktig, promenera inte där; du ser vit ut, och där finns det gäng bland de svarta.”

Det chockade mig, för på Kuba lever vi helt blandade. En annan sak som jag noterade ... genom att ha läst kubansk historia, och genom mina föräldrars berättelser, känner jag till personer som Esteban Ventura, den ökände Batista-polisen och torteraren som kom till Miami efter revolutionens seger. Så, du promenerar på samma gator som de där människorna i full frihet flanerat på. Många gånger hörde jag Orlando Bosh tala, och jag såg honom på nära håll. Med vetskapen att han var delaktig i ordern att placera en bomb i ett kubanskt flygplan. Med 73 dödade som följd (1976). Sådana erfarenheter ... ja, det är svårt att beskriva. Jag talar om mina egna, personliga erfarenheter. Men de andra fyra hade också mycket, om inte mer, erfarenheter.

Vi erfor samma saker. De var inte i samma ”hål” som jag, i Lompoc, men deras var lika illa, eller värre.

En liten detalj om Miami: i denna ”miljö” präglad av fruktan och skrämsel, av profiterande, av den där utpressningen på temat ”ge mig pengar och vi ska största Castro”, som de (syftar på exilkubaner som Guillermo Novo och Pedro Remon, som använde sin ryktbarhet som våldsmän vid insamling av pengar; båda samarbetade med Luis Posada i försöket att lönmörda Fidel Castro i Panama 1999) använde sig av; i denna miljö av moralisk bankrutt, så upptäckte jag många kubaner amerikakubaner (cubanoamericanos), innefattande dem som är födda här, och andra latinos också ... som kämpade för att Kuba och USA ska ha bättre relationer; en relation av ömsesidig respekt, utan intriger, förvirring och spänningar. Det slog mig verkligen, för jag vet att de riskerar sina liv när de verkar för detta.

Negrin (Eulalio, mördad av Omega 7 i New Jersey 1979) miste livet eftersom han motsatte sig dem. Replica Magazine (utgiven av Max Lesnik) motsatte sig den förhärskande hårda linjen, och Marazul, (ett charterbolag som flög till Kuba från Miami) fick liksom Replica sitt kontor sprängt av bomber. Alla bomber som drabbat folk; offer därför att de önskat ett förhållande mellan USA och Kuba mer präglat av respekt, som att kubaner här ska kunna resa till Kuba och träffa sina familjer där. Det var som en stråle av hopp att veta att inte alla i Miami var fångade i den självgodas motarbetande maffians atmosfär. Utan att också finns mycket bra folk också.

Landau: Hector Pesquera (FBI-chefen i Miami) förhörde dig. Vad tror du det var som drev honom?

Hernández: Jag vet inte om han eftersträvade befordran, eller någon annan fördel, kanske till och med ekonomisk vinning. Han har nu gått över till den privata sektorn. ”Ports and Airports Advisor”, tror jag. Jag vet att han eftersträvade gillande bland dem som kontrollerar ”Republi-

ken Miami”. Som jag sa, FBI:s rykte var skamfilat i dessa kretsar, efter det där med Roque och Brothers to the Rescue.

Lyssnare som ringde in till deras radioprogram klagade: ”FBI har förrått oss!” ”De spionerade på BTR!” Så jag tror att motivet delvis var att kasta åt vilddjuren en köttbit; för att göra dem glada. För att kunna säga: ”Kolla, ni har sagt att vi inte gjort någonting, men vi har fångat de här killarna!” Vad gäller Pesquera, enligt vad jag läst, så är det möjligt att hans egen övertygelse låg åt det rätt extrema hållet, sympatiserande med den exilkubanska maffian. Så jag tror att han tyckte det var ett stort nöje. Och efter rättegången firade han och andra FBI-företrädare med Basulto, förenade i triumf. Så, det var inte så märkligt.

Landau: Spelade du en nyckelroll i samband med att Roque återvände? (Juan Pablo Roque, en kubansk före detta MIG-pilot, tog sig i hemlighet från Miami till Havanna den 23 februari 1996, dagen innan de två planen blev nedskjutna. Två dagar efter nedskjutningen framträdde han i kubansk TV och fördömde BTR. Roque hade iscensatt sitt avhopp 1992 och rekryterades sedan av BTR. Som han också gjorde flygningar åt. Roque hävdade att BTR planerade att angripa militära baser på Kuba, att de tänkte smuggla in vapen till Kuba och att de hade planer på att spränga kraftledningarna i syfte att skada energiförsörjningen. FBI hade rekryterat Roque för information om BTR. Efter det att Roque dykt upp i Havanna beskyllde radioprogram i Miami FBI för kommunism och för att ha hyrt en kubansk agent till att infiltrera BTR.)

Hernández: Ja, jag hade en roll i det där (i att i hemlighet få iväg Roque till Kuba). USA:s myndigheter ville visa att Roques återvändande var knutet till nedskjutningen av (BTR:s) plan. Det är helt falskt. Det finns väl dokumenterat att Roques återvändande hade planerats (av den kubanska säkerhetstjänsten) under ett år innan det ägde rum. Ändock, förvirrig kring detta kvarstår. Åklagarsidan flyttade i bevisningen listigt vissa kommunicéer från bevisningen rörande Operation Venice ... Roques återvändande ... och fick dem att se ut som om de rörde Operation Scorpion, operationen som syftade till att stoppa kränkningar av Kubas luftrum.

Ett tydligt exempel är ett meddelande som jag sände som ett svar på en förfrågan från Kuba. Där säger jag att det var en ära för mig att ha bidragit, om än endast i mindre grad, i ett framgångsrikt arbete. Det framgår klart i dokumentationen att det handlar om Operation Venice, om Roque. Åklagarna använde det till att få det att framstå som att jag var inblandad i nedskjutningen, trots att de visste att det inte hade Operation Scorpion att göra. Våra advokater visste detta, men tyvärr, på grund av hur det här systemet funkar, hade vi inte utrymme och tid för klargörande. Åklagarnas sammanblandning var avsiktlig och gjordes för att fördunkla. Men vi har ännu inte kunnat klargöra detta, på grund av utrymmesbrist och begränsningar, begränsningar rörande allting. Jag hoppas att vi ska komma dit, då det här kan klargöras. Även om det egentligen inte är avgörande, för bortsett från denna förvirrande detalj, så står det ändå klart att jag inte hade med saken att göra. Men jag vill ändå inte ge mig på den där punkten, för det var inte på det viset. Nå, ja, jag spelade en roll i Roques återvändande.

Landau: Exakt vilken?

Hernández: Kuba ville ha Roque tillbaks, så att han skulle kunna offentligt avslöja den information han hade om BTR; deras verkliga avsikter. Så att han skulle kunna förklara att det inte handlade om humanitär organisation, utan snarare en som var indragen i planer som rörde vapen.

Men det drog ut på tiden, och av en händelse kom Roque att återvända (till Kuba) nästan samtidigt som nedskjutningen (24 februari 1996). Men det finns ett annat meddelande i bevismaterialet (från rättegången). Det visar att Kuba uppmanade Roque att återvända den 23 eller den 27 februari., för dessa dagar fanns resor till det ställe dit han först skulle ta sig. Och

BTR:s flygning ägde rum den 24 februari. Allt detta är klarlagt i bevisningen. Så, om Roques återvändande var knutet till nedskjutningen av planen, hur kunde de då säga åt honom att återvända den 27 februari? När alla visste att BTR:s flygning skulle äga rum den 24 februari! Det här dokumentet vederlägger påståendet från dem som hävdar att det fanns ett samband mellan Roques återvändande och nedskjutningen. Men åklagarsidan vill inte röra vid detta, därför att det stör deras påhittade historia.

Det var så att Roques återvändande förutsatte en serie säkerhetsåtgärder, och det var där vi kom in för att göra vår del. Men jag kan försäkra dig om att operationen för att förflytta Roque inte hade någonting med nedskjutningen att göra. Det var en helt annan operation än den som rörde BTR.

Saul Landau: Talade du med åklagarsidan?

Gerardo Hernández: Nej. Allting går genom våra advokater. Först talade jag med den offentlige försvararen. Han föreslog möjligheten att samarbeta med myndigheterna. Jag vet inte om han presenterade åklagarsidans idé eller inte. Men jag talde om för honom att om han ville fortsätta vara min advokat så skulle vi inte tala om den möjligheten i fortsättningen. Och han nämnde den aldrig mer. Även fast myndigheterna senare erbjöd så kallade förhandlingar om erkännande, vilket betydde att man skulle erkänna skuld och samarbeta. Vi avvisade alla sådana försök. Men vi hade aldrig direkt kontakt med åklagarsidan.

Landau: Fick du tankar på att samarbeta, för att fly undan den mardröm du har beskrivit?

Hernández: Kolla, vi har varit i fängelse i över tio år. Folk som känner till fallet har sagt till mig: "Kuba måste ha betalat er mycket pengar för att göra det här!". Jag skrattar alltid och säger: Om jag hade gjort det här för pengar så skulle jag inte vara här". Därför att när man jobbar för pengar så jobbar man för den som erbjuder mest. Och Kuba skulle aldrig ha möjlighet att betala vad det här landet skulle kunna. Jag skulle ha accepterat deras (USA:s) erbjudanden och besparat mig tio år bakom galler utan att se min fru. Många förstår inte; de som är uppväxta med att tänka att pengar betyder allt i livet.

Nej, tankar på förräderi hade jag aldrig. Det är så självklart att det blir svårt att förklara. Som revolutionär skulle det inte bara innebära självbedrägeri, utan förräderi mot ett helt land, mot min familj. Det skulle innebära att svika alla kubaner som under de över 100 åren sedan revolutionen 1868 gett sina liv för att Kuba skulle bli fritt, oberoende och självständigt. Det var klart från början: det jag gjorde var inte fel. Jag är ledsn för att ha behövt bryta mot några lagar, men det var för överordnade legitima syften och absolut nödvändigt.

Landau: En anklagelse emot dig: Förberedelse till spionage. Vilken bevisning hade USA:s regering?

Hernández: Inga. Jag är anklagad för att övervaka andra som var involverade i det (informationsinsamlande operationer). Ta Antonio (Guerrero, en av de fem) som exempel. Antonio gick till en arbetsförmedling i Key West, där han bodde, för att söka jobb.

En kvinna på förmedlingen berättade för honom om ett rörmokarjobb, och han accepterade. Han sökte inte jobbet. Hon erbjöd honom det. Vi tog kvinnan i arbetsförmedlingen till rättegången (som vittne). Hon vittnade om att hon hade insisterat på att han skulle ta det jobbet. När han väl hade börjat arbeta där så informerade vi Kuba. Kuba sa: "Vi vet att det innan en USA-invasion av ett annat land, som Haiti och tidigare, så kan det ha funnits en ökning i resurser utplacerade på den basen. Till exempel så kan det finnas 12 plan en vanlig dag. Om ni ser 25 så meddela oss för att då är det något konstigt på gång".

Det var defensivt. Kuba ville känna till alla extraordinära skeenden där. Kom ihåg, det är den närmsta basen från Miami, där de här människorna (militanta exilkubaner) har så mycket in-

flytande. Och de drömmer om att USA:s armé ska eliminera alla revolutionärer från Kuba så att de kan återvända. Så Kuba har alltid haft det här intresset. Vid vissa tillfällen kunde Antonio säga: ”Det är en dålig situation på basen; det finns många flyg, så här många åkte, så här många kom tillbaka”. Det är uppenbart militär information. Men enligt lagen i USA så är det inte spionage. Vem som helst som åker längs med Route 1 (i södra Florida) kan se hur många flygplan det är, offentlig information. Det finns omfattande prejudikat på att det inte är spionage.

Åklagarsidan sa: ”Ni har rätt, det är inte spionage. Det är förberedelse för att genomföra spionage. Därför att en dag skulle Antonio ha velat ha tillstånd så han kunde komma till en annan position med tillgång till hemlig information”. Under alla dessa år (1993-1998) så hände aldrig det. Men de sa att det kunde ha hänt. Så de utökade åtalet och dömde honom. Det är troligtvis det enda fallet i USA där någon förklarats skyldig till ”konspiration för att genomföra spionage” i en situation där personen inte haft någon som helst tillgång till hemlig information.

Landau: Angående att du skulle ha vetat om att Brothers to the Rescue skulle flyga den där dagen. Kände du till att Kubas flygvapen skulle attackera dem, och att attackera dem över internationellt vatten?

Hernández: Det är den andra åtalspunkten. Om du i processens inledning frågat åklagarna ”Vilken roll hade han (Gerardo) för att det som inträffade skulle hända?”, så hade de sagt: ”Han skickade planer på flygrutterna”. Senare blev det bevisat att jag inte skickade färdplanerna. FAA (federala flygadministrationen) skickade planerna. Men bortsett från det: vilken färdplan? Basulto hade gett en presskonferens och utannonserat att han skulle flyga den 24 februari.

Även våra egna advokater gjorde det här misstaget och sa ”När du skickade information rörande färdplanen...” Nej, jag gjorde inte ens det. Jag sände absolut ingen information som rörde den flygningen. Dom sa det på grund av oaktsamhet, och även om det hade hänt så skulle det ha saknat all betydelse; men det hände inte ens. Den galna idén som åklagarsidan kom upp med var att jag inte bara visste att de (Kuba) skulle skjuta ner planen – jag visste inte det – utan att jag också visste att så skulle ske över internationellt vatten; att Kuba konspirerade, inte bara för att skjuta ner plan som invaderade kubanskt luftområde, utan för att göra det över internationellt vatten. Det är den mest absurda idé som någon någonsin kan komma på. Men rättegången hölls i Miami, och därför skulle jag komma att bli funnen skyldig till vilken anklagelse som helst.

Landau: Vem på Kuba kontrollerar den sortens attack, MIG piloter eller folk på marken?

Hernández: Jag antar att det är kubanska flygförsvaret och ledningen för de beväpnade styrkorna – inklusive markradar och flygvapnet. Vad jag förstår Fidel Castro – och jag tror att Raul förklarade i detalj på kubansk TV, hur ordergivningen ägde rum. Jag har inte detaljerna eftersom det inträffade medan jag var här. Jag antar radarsystemet, flygvapnet och högsta ledningen arbetade gemensamt som en välsmod maskin.

Landau: Förutser du positiva steg gentemot Kuba och ert fall i och med valet av Obama?

Hernández: Ja. Obama hade i sin kampanj modet att säga att han kommer att vara villig att tala med Kuba utan förutsättningar. Tidigare hade det i Miami varit praktiskt taget politiskt självmord. Vem som än hade gjort så hade han vetat att han skulle förlora de kubanska rösterna i Florida. Men han sa det, och jag tror att allt som politiker i USA säger är övervägt. Så han kände till risken. Han vann utan att ha fått en majoritet av de kubanska rösterna. Så han är inte skyldig dem någonting. Han är intelligent och vet att 50 år av en felaktig politik gentemot Kuba inte har gett några resultat. Så jag väntar, och utan övertro eller falska för-

hoppningar, att han kommer genomföra mer resonabla, rationella åtgärder gentemot Kuba – i båda ländernas intresse.

Angående mitt fall så förväntar jag mig inte att något ska hända. Min policy har alltid varit: förvänta det värsta, om något bra händer så kommer det att vara tacksamt. I vår situation – de Fems situation – kan man inte leva på falska förhoppningar och illusioner. Jag har livstid och jag är förberedd. Om någonting skulle förändras så välkomnar jag det, men jag kan inte tänka ”utifall att”. Psykologiskt så måste du vara förberedd på vad som kommer att hända, inte leva på illusioner.

Landau: Hur överlever du varje dag?

Hernández: Jag spenderar den mesta tiden med att läsa och skriva. Jag har en enorm och angenäm tragedi med korrespondensen. Vissa dagar får jag 60, 80 brev... rekordet är 119. Så tänk, bara att hinna läsa de breven är svårt. Dagarna går otroligt fort. Dom hjälper att hålla mitt sinne distraherat. Jag försöker läsa vad som publicerats om Kuba, att uppdatera mig inom mitt expertisområde, internationella relationer. Ibland frågar folk mig: ”Hur kan du läsa hela tiden?” Jag gillar det. Tyvärr kan jag inte besvara alla brev. Vissa blir till och med arga. Men det är omöjligt eftersom det är så många brev och inte tillräckligt med tid.

Landau: Har du något meddelande till Washington?

Hernandez: Ja. Om jag kunde så skulle jag säga: “Om vi är skyldiga till någonting så är det bara att vi gjort samma sak som många amerikanska patrioter gör just nu, de i Tora Bora-bergen som letar information om Al Qaeda så att det som ägde rum den 9/11 aldrig återupprepas.

Jag är säker på att de människorna ses som patrioter här. Det är exakt vad vi gjorde här: vi samlade information i Florida för att förhindra terroraktioner mot Kuba. Terrorism mot Kuba är ingen abstraktion. De som har dött på grund av de aktionerna har för och efternamn; aktioner som obesträffade planerades här på USA:s territorium. Vårt enda brott var det som begås av unga amerikaner som idag får medaljer för det. Så det är paradoxalt: ett land som för ett krig mot terrorismen härbärgerar terrorister (i Florida), skyddar dem som lagt bomber på plan som dödat dussintals människor (Luis Posada och Orlando Bosch); och de glorifieras för att ha gjort detta.

Jag skulle också vilja att USA förstår detta: Kuba är ett fritt och självständigt land. Det har rätt att välja sin egen väg, att bygga sin egen framtid, sitt eget system. Gilla det eller inte, vi kubaner är de som kommer att välja vad vi kommer att fixa, vad som måste ändras, vad som ska göras annorlunda och hur vi ska bygga vårt samhälle. Om vi hade haft den nödvändiga freden för att bygga vårt sociala system, så som vi alltid har drömt om, så skulle saker och ting vara annorlunda idag. Vi skulle ha avancerat mycket mer. Tyvärr har vi inte haft den fred som behövs för att vara kapabla att göra det. Jag hoppas att den dagen kommer då USA kommer att förstå att vår ö, liten och bara 15 mil bort, har rätten att välja sitt eget öde. Jag tror att den dag kommer då de amerikanska och kubanska folken kommer att känna sig närmare förbundna, i ett förhållande byggt på ömsesidig respekt.

Saul Landau is an Institute for Policy Studies Fellow making a film (with Jack Willis) on the Cuban Five. His other films are available at roundworldproductions@gmail.com.